

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Karonen, Petri

Title: Teollisuusneuvos Alfons Willberg (1897–1963)

Year: 2017

Version: Accepted version (Final draft)

Copyright: © 2017 Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Karonen, P. (2017). Teollisuusneuvos Alfons Willberg (1897–1963). In I. Nummela, T. Möttönen, & R. Valjus (Eds.), Suomen talouselämän vaikuttajat. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. *Studia biographica*, 8. <http://www.kansallisbiografia.fi/talousvaikuttajat/henkilo/832>

Teollisuusneuvos Alfons Willberg (1897–1963)

diplomi-insinööri

Suomen Standardisoimisliiton toimitusjohtaja

Alfons Willbergin pitkä työura standardisointi- ja rationalisointiongelmien parissa alkoi 1920-luvun alkupuolella. Hän toimi ensin Suomen Standardisoimislautakunnan sihteerinä ja sitten sotien jälkeen Suomen Standardisoimisliiton toimitusjohtajana. Willberg toteutti tehtävässään standardisoimistyötä käytännössä ja vei Suomen mukaan alan kansainväliseen toimintaan. Hän oli 1940-luvulla mukana myös kauppavaltuuskunnissa.

Teknillisessä korkeakoulussa opiskellut ja sittemmin Sveitsistä mekaniikan ja sähkötekniikan diplomi-insinööriksi valmistunut Alfons Willberg palkattiin vastaperustetun Suomen Standardisoimislautakunnan sihteeriksi ja ensimmäiseksi palkalliseksi toimihenkilöksi syksyllä 1924.

Willberg pääsi tehtävässään aitiopaikalle toteuttamaan standardisoimistyötä käytännössä. Tätä työtä tosin vaikeutti pitkään käytössä olevien resurssien niukkuus ja toisaalta erityisesti teollisuusyritysten nihkeä suhtautuminen suunnitelmien toteuttamiseen. Kuitenkin lautakunnan sihteerinä ja toimiston keskeisenä työntekijänä Willberg loi laajan ja vaikutusvaltaisen verkoston sekä yksityissektorin että valtionhallinnon keskeisiin toimijoihin.

Toisen maailmansodan aikana Willberg toimi valtion lisenssitoimikunnan apulaisjohtajana aina jatkosodan alkuun saakka. Sen jälkeen tehtävät vaihtuivat kansanhuoltoministeriöön, ensin metalliteollisuustoimiston päällikön tehtävään ja jo 1942 teollisuusosaston päällikön vakanssiin, joka oli ministeriön virkarangissa kolmantena heti ministerin ja yleissihteerin jälkeen. Tässä säännöstelyajan ja Suomen Neuvostoliitolle maksamien sotakorvausten maksun sujumisen kannalta merkittävässä tehtävässä hän oli vuoteen 1946 saakka.

Vuodesta 1947 aina eläkkeelle jäämiseensä 1962 saakka Willberg toimi uudelleen organisoidun ja kaikki keskeiset standardisointialan järjestöt kokoavan (teollisuus, rakennusala, maatalous sekä valtiolliset toimijat) Suomen Standardisoimisliiton toimitusjohtajana.

Willbergillä oli iso rooli toisen maailmansodan jälkeen, kun suomalaiset pääsivät vähitellen mukaan kansainväliseen standardisointitoimintaan. Niinpä hän sai syksyllä 1946 epävirallisen kutsun osallistua International Organization for Standardizationin (ISO) perustavaan kokoukseen Lontooseen. Suomi hyväksyttiinkin järjestön jäseneksi. ISO piti konferenssinsa Helsingissä kesäkuussa 1961. Willbergin osallistuminen kansainvälisiin alan toimintoihin oli vilkasta, minkä lisäksi hän teki jo ennen sotia opintomatkoja Ruotsiin, Saksaan, Englantiin, Belgiaan, Hollantiin, Ranskaan, Sveitsiin, Itävaltaan, Unkariin ja Viroon. Hänen sanottiinkin edustaneen Suomea ansiokkaasti kaikissa ISO:n kokouksissa ja olleen aktiivisesti yhteydessä alansa kansainvälisiin laitoksiin ja järjestöihin. Kotimaassa toimitusjohtajaa käytettiin ahkerasti erilaisissa komiteoissa, kuten sairaaloiden kokonaissuunnitteluun keskittyneessä Sairaala-alan suunnittelutoimikunnassa (SASTO, 1949–1960).

Willberg oli mukana monissa kauppavaltuuskunnissa asiantuntijajäsenenä toisen maailmansodan aikana ja heti sen jälkeen. Tehtävistä merkittävin oli ehkä hänen nimeämisensä Suomen–Englannin kauppavaltuuskunnan jäseneksi 1948 yhdessä ulkoministeriön osastopäällikön Johan Nykoppin, vuorineuvos Walter Gräsbeckin, Suomen Pankin pääjohtajan Sakari Tuomiojan ja kauppaneuvos Gunnar Jaatisen kanssa.

Willbergin merkityksestä kertoo sekin, että hänestä tuli Suomen ja Neuvostoliiton bilateraalista kauppaa tasapainottamaan ulkoministeriön aloitteesta 1953 perustetun Oy Stalko Ab:n toimitusjohtaja 1955. Tämä ennen muuta neuvostoliittolaisen raudan ja teräksen tuontiin keskittynyt yhtiö toi yhteen Suomen suurimmat teräksen tuojat Oy Algol Ab:n, Oy Kontino Ab:n, Oy Mercantile Ab:n, Oy Telko Ab:n sekä hieman pienemmät Valtameri Oy:n ja Oy Starckjohann & Co Ab:n. Yhtiön organisaatio oli kevyt, mikä saattoi jopa miellyttää rationalisointityöhön vihkiytyntä osto-toimitusjohtajaa. Stalko osoittautui omalla alallaan menestykseksi ja jatkoi toimintaansa aina vuoteen 2000 saakka.

Ystävälliseksi ja vaatimattomaksi luonnehdittu Alfons Willberg sai teollisuusneuvoksen arvonimen 1959.

Alfons Wilhelm Willberg S 10.11.1897 Turku, K 15.8.1963 Lohja. V liikemies Anders Wilhelm Willberg ja Anna Alvina Nissinen. P 1930– Enni Ester Wetterstrand.

URA. Käynyt seitsemän luokkaa Turun suomalaista lyseota 1907–1916; ylioppilas Helsingin Uudesta yhteiskoulusta 1917; opiskellut Teknillisessä korkeakoulussa 1917–1919; diplomi-insinööri, Eidgenössische Technische Hochschule (mekaniikan ja sähkötekniikan osasto), Zürich, Sveitsi 1922. Insinööriupseerin tutkinto Kadettikoulussa 1928. Opintomatkoja Ruotsiin, Tanskaan, Saksaan, Itävaltaan, Sveitsiin, Hollantiin, Belgiaan, Ranskaan, Englantiin, Unkariin, Viroon 1925–.

Suomen Sähkö Oy Gottfrid Strömbergin osto-osaston hoitaja 1924; Suomen Standardisoimislautakunnan sihteeri 1924–1947; Suomen Standardisoimisliiton pääsihteeri, toimitusjohtaja 1947–1962.

Valtion lisenssitoimikunnan apulaisjohtaja 1939–1941; kansanhuoltoministeriön metalliteollisuusosaston päällikkö 1941–1942, teollisuusosaston päällikkö 1942–1946, neuvotteleva asiantuntija 1946–; Oy Stalko Ab:n toimitusjohtaja 1955–.

Jäsenyydet: Helsingin kaupungin sähkö- ja kaasunsäännöstelyvaliokunta 1945–1947; sairaala-alan suunnittelutoimikunta (SASTO) 1949–1960.

Oy Merkur Rohdoskaupan vsta 1949 Oy Merkur Rohdos Ab:n johtokunta 1934–; Oy Amido Ab:n johtokunta 1947–.

Suomen–Saksan kauppavaltuuskunta 1942–1944; Suomen–Ruotsin kauppavaltuuskunta 1944; Suomen–Belgian kauppavaltuuskunta 1946; Suomen–Englannin kauppavaltuuskunta 1948.

Suomen Konepajainsinööriyhdistyksen sihteeri 1925–1955; Suomen Rationalisoimistyön edistämisyhdistyksen sihteeri 1927–1929; Suomen Työn Liiton hallitus 1951–1957.

International Federation of the National Standardizing Associations (ISA), hallitus 1937–1939; International Organization for Standardization (ISO), hallitus 1954–1956.

Tekniska Föreningen i Finland 1924–; Suomen Liikemies-Yhdistys 1930–; Suomalaisten Teknikkojen Seura 1932–; Tekniikan museoyhdistys.

Merenkävijät 1926–.

Insinööriluutnantti 1928.

Kunnianosoitukset: Teollisuusneuvos 1959. Vapaudenristi 3; Suomen Valkoisen Ruusun R I; Vapaussodan mm.; Talvisodan mm.; Ruotsin Vaasa-r. R 1; Tanskan Dannebrogin R. Suomen Konepajainsinööriyhdistyksen kunniajäsen.

TUOTANTO. Standardisointi pulakausien vastustuksen keinona // Teknillinen Aikakauslehti 12/1928; Standardisoinnista rakennusalalla // Arkkitehti 4/1929; Suomen standardisointilautakunta – SFS, 1924–1934. 1935; Suomen konepajainsinööriyhdistys r.y. 1917–1942: Suomen Konepajainsinööriyhdistyksen julkaisema muistoteos. 1942: Standardisoiminen ja sen olemus.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS. 44/15 ADVK 1959. Brages Pressarkiv, Helsinki; Päivälehdien arkisto, Helsinki; Helsingin Sanomat. Erkki Hämäläinen, Evolving Logistic Roles of Steel Distributors. 2003 // saatavissa: <http://epub.lib.aalto.fi/pdf/diss/a224.pdf>; Irmeli Kaario, Irmeli Kaario sukupolvien ketjussa // saatavissa: <http://www.naistenaani.fi/irmeli-kaarjo-sukupolvien-ketjussa/> (viitattu 8.3.2017); Irmeli Kaario, Pietarista Bulevardille : förvärvarn, ärvarn, fördärvarn. 2015; Karl-Erik Michelsen, Työ, tuottavuus, tehokkuus: rationalisointi suomalaisessa yhteiskunnassa. 2001; Marko Paavilainen, Karjalasta kaukomaille: Valtameri Osakeyhtiön ja sen edeltäjien vaiheet 1913–1998. 1998; Marko Paavilainen, Kauppaneuvos Kauko Kuosmanen (1913–2007) // saatavissa: <http://www.kansallisbiografia.fi/talousvaikuttajat/henkilo/1019>; Veijo Åberg, Anne Comment, Standardisointi on nykyajan tunnusana: Suomen Standardisointiliitto SFS 1924–2014. 2014.